

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.

Negyedévre . . . 2 „ — „

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.

Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.

Negyedévre . . . 3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására vagy megőrzésére nem vállalozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, május 12.

Hitelszövetkezetek.

Végre mindenképpen tárgyalás alá került a kis existenciára védelmét célzó szövetkezeti javaslat. A kormány nagy önbizalommal tekint e javaslatra, mint egyik bizonyítékára annak, hogy a gazdasági válság által megtépett alsóbb néposztály bajainak gyógyítására van praeventív eszköze is. De örülnek ennek az agrár érdekek szószólói is, mert hisz a kormány nem tesz mást, mint többé-kevésbé megvalósítani törekszik egy oly tervet, melynek megvalósításán ők már évek óta fáradoznak és teljes elégedéssel elmondhatják, hogy az állami támogatás nélkül is igen szép sikert tudtak elérni.

Gróf Károlyi Sándornak, az igazi magyar főúr mintaképének nagy érdeme van e siker létrehozásába. Jól lehet a 48. évi törvények megszüntetése minden törvényes köteleket a birtokos osztály és a jobbágyság között — ő mégis felfogja, illetve másképp értelmezi hivatását, mint az új földesurak. Atyai gondoskodással, fáradhatlan tevékenységgel jár s kél a szegény, gyámoltalan s a tőke ágensei által kizsákmányolt nép között. Szervezi őket kis csoportokba kézzel foghatólag is bizonyítva, hogy egységben van az erő. Hisz az emberek milliói alakultak e jelzővel virágzó állammá, — hát egy község pár száz főnyi lakója hogyan meritene ebből erőt, bizalmat, kitartást a jövő gazdasági küzdelmeiben. Az ő s az

által vezetett önzetlen csoport tevékenységének köszönhető az a több mint 400 szövetkezet, mely az országban szerte-szét a maga hatáskörében terjeszti a jólétet. Magyarországon a hitelszövetkezetekről szólva az ő nevét nem említeni annyi volna, mint az epost tárgyalva Homeros nevét elhagyni.

E tárgynál ismételtlen konstatalhatjuk, hogy a kormány ismét *kisajátított*, vagy — ha jobban tetszik — a kormány szociális olajcseppjeiből látunk ismét egyet hullani.

Hanem ha szét nézünk azok között a kis-emberek között, kiknek felvirágoztatása a javaslat legfőbb célja — a helyzetet látva önkénytelenül is kérdezzük, hogy miért is nem hullott ez a szociális olajcsepp előbb? Itt kísérletezésről nem lehet szó, mert hisz a külföldön a mezőgazdasági hitel már régóta szervezve van nem csak u. n. »erkölcsi támogatás« mellett, hanem néhol a törvényhozással megszavazott 50 millióval.

Pedig az alsó néposztály helyzetének javítására nálunk is szükség volt. A kis ember ki vette minden rosszból a részét. Az ár aukció neki nem használt, mert mikor ez bekövetkezett, ő már rég túl-adott a termésén. Kényszerítve volt erre a megélhetés gondjaitól. Az az depressió meg ő neki ártott legtöbbit. Az életmód változását ő érezte meg legjobban.

A modern mezőgazda csak pénzmivelletekkel tarthatja fenn magát, erre van kényszerítve a modern művelési módok, eszközök és a föld egyenlőtlen hozama által. De hol vegyen pénzt a kisember,

hol szerezzen pláne személyhitelt, kinek semmiféle biztosítéka nincs? Ha valakinek fekvősége van is, jelzálog hitelek nagy utánjárással, még több költséggel szerezhetők, amik a kis kölcsönvett tőkéhez semmiképp sem állanak arányban, de meg 300 frtnál kisebb összegek nem is kaphatók, már pedig ekkora összeg a kisember egész vagyonkáját túlhaladja. Hol vegyen hát a kisember pénzt, mint a vidéki takarékpénztáraknál 7—8%-ra, mely azonban a mellékéseket is felszámítva fel rug 12—14%-ra, ezt a kölcsönt pedig a föld, mint kevésbé productív termelési ág nem bírja ki. Az árverési hirdetések nagy tömege tanuskodik erről legfényesebben. Általában haladásnak veszik és nagy gaudiummal irnak róla, ha egy takarékpénztár a vidéken megalakul, pedig jócskán hozzájárultak ahhoz, hogy Magyarország 30%-a zálogba van téve. Itt még csak a rendes uton való pénz szerzés van említve. A falusi uzsora összes módjai nélkül. Ilyen viszonyok között nem csuda, ha a kis ember testileg-lelkileg elrongyolódott. Ennek akar gátat vetni a most tárgyalás alatt levő törvényjavaslat. De miért történik ez az intézkedés ilyen későn, mikor minden késedelmes perc az alsóbb néposztály végromlását siettet.

Ha hitelt adhatunk egyes elkeseredett agrárpolitikus véleményének — ez a késedelmezés úgy a merkantilizmus mint a kormányérdek találkozásának az eredménye, mert mindkettő a szövetkezetek által létrehozandó vagyonosságban, jólétben saját érdekének veszélyeztetését látja. A vagyonosság ugyanis a független elemet

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A búcsú.

Irtá: Votisky Antal.

Nem azt a búcsút értem, a mit az egyház egy némely ájtatosság elvégzéseért engedélyez. Nem azt, hisz az nem költ az emberben fájdalmas, leverő hatást. Az a csendes, szent öröm indító oka. A nyugodt jámbor lélek nyugalmanak, jámborságának tökéletesítése.

Nem is azt a búcsút értem, a mit az ember, a föld rögehez kapaszkodó nyomorult ember, végső lehellel az elhagyott világ felé int. Oh, ez szomorú, leverő, de főséges búcsú, a melynél kevés szerepet játszik az ember, éppen azért, mert már akkor, mikor búcsút vesz, nem ember, hanem szellem. Ez a búcsú lehet sokakra nézve fájdalmas, sokakra nézve csendes öröm. Még többekre nézve a megrettenő ijedség vészkiáltása, hogy akaratlanul itt kell hagyni ezt a kis porszemét, a földet, habár azért a másik, nagyszerű, sokkal tökéletesebb világért is. És még sem azt a búcsút értem, mert hisz mindezekben mindig csak egy óhajítás szerepel. Vagy a féltő fájdalom, vagy a bizalmas édes öröm, de e két ellentétes érzet soha, soha nem egyesül.

Azok nem azok, a miket én gondolok. Nem is lehetnek azok. Csak az lehet az igazi, a legigazibb búcsú, mikor ember az embertől,

szív a szívtől szakad el. Mikor a szív tele van és készül megszakadni, daczára, hogy boldog, nagyon boldog — és mégis el kell válni. Ez sz igazi, ez. Most itt benne van az ember, az örök ember, a ki nem a földtől szakad el, a hideg portól, a mely nem érez. A mely az örömet nem láthatja, vagy a fájdalmat nem érezheti. Hanem az embertől, a ki mint ellenség megláthatja a búcsúzó szemében az örömsugárt vagy mint elszakadhatatlan szerető szív kiolvashatni a búcsúzó szemből a fájdalom betűit.

Tehát ember az embertől, szív a szívtől, lélek a lélektől! . . .

Van-e valaki olyan a ki még nem búcsúzott? Bizonyára nincs, vagy ha van hát igen kevés. Ki az édes szüleitől, ki az élete párjától, ki a gyermekétől, jó barátjától, ki a szerető kedvesétől . . .

Sőt van olyan is, aki elbúcsúzik a szeretett fa minden ágától, minden levelétől. A ki elbúcsúzik a naptól, hogy másutt ismét viszontlássa, vagy a holdtól, hogy másutt ismét ábrándozzék a fénynél.

Ilyenek is vannak. Oh még mások is! A szegény paraszt, akinek elviszik a tehenét, borjút, ráborul a kedves állatra és zokog neki búcsúzóul valamit, hogy az is visszaemlékezzék rá.

Ilyen is van. De ez nem érihet sem engem, sem mást, mert hisz az ilyen búcsúban csak az egyik oldalon van meg a szív, a mely szeret, a másikon pedig nincs. A búcsú csak

fél, a mely bennünk csak fél fájdalmat, csak szánakozást tud kelteni.

Hanem nézzük meg azt a leányt, aki a gyermekétől búcsúzik, mikor az már nem hallja, nem látja, mikor az már halott. Mit nem mond el az a búcsú! Csak egy pár töredező szó, csak egynéhány fuldokló zokogás, csak egy-egy nagy forró könnycsepp a lélekké vált arczon! De ez elég! Elmond, elmesél egy egész életet, egy kis kedves életet, a mely kihült s a mely elfojtva ott fekszik a szegény anya előtt. Ez azután a búcsú, a mely az embert nem tölti el szánakozással, ha látja! Sem mosolygást nem csálhat az ajkára! Ez az, a mely magával ragad engem, hogy én is ugyanezt érezzem, a mit nekem a búcsúzó anya néma, lélekké vált arca elmond!

Azt mondja valaki, hogy itt nem búcsúzik a szív a szívtől!

Téved az!

Benne van a gyermeki szív az anyai szíven, hisz abból szakadt ki! S ezt teszi az a maradandó hatást ránk! hisz ha annak a szegény gyermeknek a szíve kiveszett volna az anyából, nem búcsúznék az tőle!

Lám, azt mondják, hogy ez a legigazibb! Pedig dehogy, dehogy!

Van annál még igazibb. Mikor két szerető szív, a mely egymásban él s egymásban kívánczik meghalni is, elszakadni készül! Kicsi dolog az. Csak két kis akaratos igénytelen húsdarab! De jelképezi az egész emberiséget. Az a két kis húsdarab oly nagy zavart, oly nagy

gyarapítja, már pedig mindkettőnek feladata és célja az egyén lekötése a saját céljaira.

Tagadjuk meg bár a hitelt ezen némiképp legalább az egyik felét illetőleg túlzott vád ellen, de az tény, hogy a késedelmezés nagy kárt okozott. De hát jobb későn mint sohasem! Az állam felügyelete alatt és garanciája mellett szervezendő központi szövetkezet segíti anyagi támogatással is a vidéki szövetkezetek megalakulását, melyek hivatása aztán saját hatáskörükben terjeszteni a vagyonosságot, jólétet, takarékoságot . . . De mégis messze mentünk ábrándozásainkban, mert biz ezek csak pénz adnak, melyet vissza is kell fizetni s melyet jól használva a szövetkezet tagjai vagyonosak, tisztességes megélhetési viszonyok közt, takarékosak lehetnek, ha a szövetkezetek saját hatáskörükben a szűkölködőt, nemcsak a takarékpénztárak, uzsorások stb. mintájára pénzzel látják el, hanem olcsó pénzzel és tanácsal is. Mi legalább úgy képzeljük a hitelszövetkezetet, ha ez nem csak egy rideg bureau, hanem egy patriarchalis jellegű intézet, mely nem csak anyagi, hanem szellemi támogatással is szolgál tagjainak.

Lehet, hogy túlzott ideális fogalmaink vannak a szövetkezet célja s feladatáról!

A javaslat benyújtása kétségtelen szándék a kis existencia védelmére, hogy azonban a szándék általa tényleg megvalósuljon, erre nézve szükséges volna, hogy a javaslat valóban keresztül menjen a vita tisztító tüzen Nem egy helytelen pontja van a javaslatnak s e tekintetben tökéletesen osztjuk a napokban tartott szövetkezeti kongresszus véleményét. A tulságos gyámkodás az állam részéről teljesen ellenkezik a szövetkezetek, mint öntevékenységen alapuló egyletek céljával. Hogy azonban a kormány csökönőségénél fogva csak egy betűt is engedne a javaslatból — arra nincs kilátás.

Micskei István.

ORSZAGGYÜLES

A képviselőház ülése.

Budapest, május 12.

Elnök: Szilágyi Dezső több község kérényét mutatja be a *tőzsdeadó* behozatala iránt.

Azután Dániel Ernő kereskedelmi miniszter néhány *viczinális* vasut engedélyezésére vonatkozó javaslatot terjeszt be, egyben visszavonja budapest—budafoki villamos vasut építésére vonatkozó javaslatát.

Napirenden van a hitelszövetkezeti javaslat.

Apponyi a szövetkezetekről.

Apponyi Albert gróf: Elsőben is a pénzügyi bizottságnak a szövetkezeti eszmével foglalkozó jelentésére tesz néhány észrevételt, azután pedig rámutatott az Európában létező szövetkezetek fiziológiai és gazdasági jelenségeire. Magyarországon a szövetkezeti élet 8 év óta fejlődik még pedig óriási módon gróf Károlyi égise alatt. Ezen Károlyi-féle szövetkezetek oly sikeresen működnek, hogy a rövid idő alatt 10 millió forintot hozott forgalomba. Nagy hiba volna tehát, ha a társadalmi életből ki-fejldött e szervezeten alkotást szem elől tévesztené a kormány és tabula rasat csinálna.

Nem csak olcsó hitelbiztosításról van szó és kell szónak lenni, ez nem mentené a helyes gazdasági politikát, sőt adósság csinálásra tanítaná a népet, ez nagy politikai hiba volna. A kis existenciákat kimélni kell s a hitel nyújtással ott szolgálni, a hol erre valóban szükség van, de ott aztán olcsó hitelt kell adni. Erkölcseleg edző hatására a szövetkezeti életnek épp annyi súlyt kell fektetni, mint a gazdaságiszempontokra. A rideg önségély alapján álló német szövetkezetek ily felfogásban eleinte visszautasították az állami segítyt, de később bizonyos mértékig megbarátkoztak azzal. Természetes, hogy a kisebb erővel bíró magyar társadalomban lehetetlen az állami támogatás szükséges volta elől kitérni.

Állami monopolium.

A *társadalmi tevékenységet* azonban *ne bénítsa* meg az állami tevékenység. Maradjon a szövetkezet társadalmi intézmény, az állam csak ellenőrző, segítő legyen.

Am e javaslat az egész szövetkezeti és az egész *személyi hitel-ügynek államosítását* jelenti. (Mozgás).

Egy milliónyi segítség volna a jogczim arra, hogy a kormány az ügy egész intézését magához ragadja?

Ne dicsekedjék a kormány azzal, hogy másféle segítséget is nyújt, hisz ugyanazokat a

kedvezéseket nyújtja csak, amelyeket megadott a tisztán nyereszkesedésre alapított pénzvállalatoknak is.

Az államhatalom tulságosan veszélyezteti az eddigi eredményeket s *kivétkezteti a szövetkezeteket valóságos erkölcsi és gazdasági jelentőségükből*. A második szakasz *monopoliumot* ad a hatóságoknak szövetkezetek alakítására. Akkor mikor folytonos a panasz a miatt, mert gyenge a magyar öntevékenység, akkor, midőn tény, hogy ép a szövetkezeti ügy az, a melynek terén megiehető öntevékenység fejlődött ki.

Mi az, hogy a befektetett üzletrészekben tul is egymásért szolidárisan felelős férfiak szövetkezetét más igazgathassa, a hatóságok t. i. és nem csak az anyagilag felelős férfiak.

A *szolgabíró* a járásában alakítandó minden szövetkezetben igazgatósági tag lesz.

Micsoda kényszerzubbony az, hogy a nép milliói egy krajczár kölcsönt sem kaphatnak, ha a kormány azt nem engedélyezi. A 47. §. alkalmas lesz arra, hogy a társadalmi szövetkezeteket megfojtsa.

Ez a szövetkezeti szellem megtagadása. A pénz hatósági monopoliuma, ez előtt állunk!

A központi szövetkezetben egyedül maga a pénzügyminiszter fog dönteni. Ha mindezek csak tévedések és politikai célból történtek, akkor a részleteknél a hibákat ki lehet köszörülni. (Derűtség). E reményben megszavazza a javaslatot. (Helyeslés a nemzeti párton).

A miniszter védelme.

A pénzügyminiszter Lukács László állott fel Apponyi után s legelőbb a Bartha fejtegetéseire reflektált bizonyítván, hogy azok részben a javaslat egyes szakaszának félreértéséből származtak. Hajlandó azonban a miniszter a félreértésre alkalmat szolgáltató szakasz helyesebb szövegezésére módosítványt nyújtani be. Fejtegeti azután, hogy a kötvények kurzusvesztesége nem fogja terhelni a rövid lejáratu kölcsönt vevő gazdát.

Apponyi Albert gróf beszédjére reflektálva, hirdeti, hogy az állam a tisztán nyereszkesedésre dolgozó vállalatoknak, ha adott is segítséget, de meg is szorította működésüket. A részletes tárgyalás során kívánja tisztázni azt a kérdést: minő legyen a központi igazgatásban a kormány befolyása? Félreértésből erednek Makkfalvainak a 47 §-ról tett kifogásai is, mert e §. alapján akar a kormány kedvezéseket adni a Károlyi-féle szövetkezeteknek. Méltatlanul illetik a kormányt azon váddal, hogy az öntevékenységet el akarja nyomni, mert hiszen nagy összegekkel (?) segítette az állam a Károlyi-féle szövetkezeteket. Az adót és illetéket előírták ugyan, de ha a javaslatból tör-

fájdalmat csinál, hogy az egyévi fájdalom sokaknál világfájdalommá változik. Igaz, hogy ezzel aztán profán lett az a fájdalom, de hasztalan, — az ember természete az, hogy annak a kis repeső huzdarabnak az érzeteit világerzetekké igyekezze tenni.

Ez az a búcsú, a hol nem csak egy érzelem, nem pusztán öröm, vagy egyedül a fájdalom van meg, hanem hol mindakét ellentétes érzet egyesül!

Magyarázzam?! Minek!

Nézzünk meg két ilyen búcsúzót! Nem egyedül, mert hisz akkor a lélek működését nem tapasztalhatjuk tökéletesen! Nézzük akkor, mikor két egész fiatal egymást szerető ember hosszú időre búcsúzik mások előtt. A mikor nem lehet áruló könnyesepp a szemben, a mikor egymás nyakába nem borulhat az ember, mert észrevénnék a többiek, hogy ezek szeretik egymást, az pedig mély titok!

Az ifju mosolygó ajakkal, nevető arcczal odajárul a kedves leányhoz és kezét nyújt neki déváj kedélylyel, sőt pajkosan.

A leány ugyanigy!

Mindkét ajak mosolyog, de reszket, mindkét arcz nevet, de lázban ég! Csak a szem, csak az az, a mely mindent megment, a mely teljesen átváltozik ez egyszer lélekké, szívvé egy futó pillanatkára.

Látott már valaki ilyen szemet?! Ilyen két pár szemet, a mely egy gondolatnyi időre egymásba mélyed?

Még senkisé! De ki is láthatná? Egy apró gondolatnyi idő alatt két csendes és forró pillanat összeolvad egy egészbe. Az a pillanat két elmúlt élet összeolvadása és szétszakadása! Két izzó lélek egyesülése és egy dobbanó szív kettészakadása. Mondjam-e tovább?

Az az egy rövidke, gondolatnyi pillanat minden! Minden és mégis semmi!

És mindebből a külvilág, az emberek semmit sem látnak. Ki gondolna búcsúzaskor a szemre? Még maga a két szerelmes se gondol! Hanem valami kényszeríti a szemet, hogy odapillantson abba a másikba, a melyen át egybeszakad a két lélek!

Az az összeolvadó szempillantás lehet, hogy tudatos, de még inkább lehet, hogy öntudatlan! Mert hisz mások előtt mindketten arra gondolnak, hogy arczuk milyen legyen, hogy árnlójuk ne legyen. És abból az öntudatlanságból elragadja őket egy kis pillantás. El agadja őket a földről képzeletben messze, messze, talán a tündérmesék aranyos világába, kimordhatatlan szép, boldog hazába — egy pillanatra!

Aztán újra semmi sincs!

A sablonos pajkos köszönés és dévaj kaczagás eltakarja az arczon a hatást. Mikor pedig a pajkos, dévaj szellem elmúlik az arczról, akkor már a búcsú ugy is meg volt. Akkor már megtörtént a szakadás és nem kell vigyázni az arczra, hogy áruló rándulása ne legyen.

Akkor mindenki a magányt keresi, hogy visszaidézze emlékébe azt az egyetlen mélység pillantást, azt a pillanatnyi pillantást, mely őt a mesék boldog, aranyos, lehetetlenül szép világába helyezte! Ám hiába!

Az a futó kis ezredrész-másodperc, akkor mikor két szerető lélek szakad egymástól, nem oly erős, hogy odarajzolja képét a szívbe. Elfut az mint az idő szokott, vagy mint csalóka kép, vagy mint boldog álom! Az emberben csak a fájdalom marad meg, a lélekben csak űr. A szívben csak egy forró vágyódás az után, a kitől elszakadtunk hosszú időre vagy talán örökre!

Ez az időpont az, mely a legtöbb embert világfájdalomra készíteti. Ez az, mely a költők tollát boldogtalan szerelem panaszos hangjaira ihleti.

Ez az időpont az, a melyben az ember gyűlölni akar mindenkit és mindent széles e világon!

És gyűlöne is, ha a fájó gondolat mellett nem állna résen egy másik. A mely a borból derűt csinál, a mely az elcsüggedőt tovább küzdeni készíteti, a mely a boldogtalan lélekké beleoltja a boldogság egy igen piczi csirját.

És ez a másik gondolat, mely az ember lelkét sokáig csak egyedül vigasztalja, ez az ember örök kísérlője: a remény!

vény lett s a Károlyi csoport belép tagul az új szövetkezetben, úgy leírják az adót és illetéket.

A javaslat készítésénél a kormány arra gondolt, hogy a *Károlyi csoport legyen a magva* az új szövetkezeteknek. Bartha hátróziati javaslatában foglalt azon kívánságának, hogy a postatakarékpénztár váltókat eszkömp-táljon, semmi törvényes akadály nem áll útjában. A jegybank ma is foglalkozik szövetkezeti váltók leszámítolásával, de ezt kimondani kötelezőnek nem lehet. A mezőgazdasági jelzálog hitel fel van véve a bank üzletei közé.

Ezért fölsólegesen tartja Bartha javaslatát. Kéri a törvényjavaslat elfogadását. (Helyeslés a jobboldalon.)

Allami omnipotencia.

Kossuth Ferenc: Lukács pénzügyminiszternek épügy nem sikerült megczáfolni az eddig felhangzott argumentumokat, a mint azt bebizonyította, hogy a 100 forint névértékű kötvény 87 forintos árfolyama nem veszteség. Pedig talán szükséges volna arról is gondoskodni, hogy súlyos válságban levő mezőgazdaságunk helyesebb módon segítessék.

Jelen javaslat tulajdonképpen az ellenzék programja egyik sarkalatos pontjának kiszajátítása.

De csak az elvet találja benne, kivitelezés magán viseli a kormány omnipotenciás vágyainak jellegét. Sajnos, hogy e tendenciát most is érvényesíti, mikor gazdáink súlyos bajainak kellene segíteni.

Nemes a cél a gazdáknak olcsó hitelt nyújtani. De félő, hogy a nemes cél összekapcsolják majd a pártpolitikai célokkal. A befolyás, a melyet a javaslat biztosít a kormánynak nem okolható meg a csekély segítséggel, melyet a kormány ad, mert az elenyésző, az eddigi szövetkezetek vagyonához képest. Általánosságban elfogadja a javaslatot. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Öt perc szünet.

Válaszok az interpellációkra.

Szünet után **Perczel Dezső** válaszol **Molnár János** interpellációjára a választók jegyzékének kiigazítása tárgyában.

A választ úgy **Molnár** mint a Ház tudomásul vette.

Még **Bánffy** felelt **Lukács Gyula** interpellációjára.

Bánffy szükségtelennek tartja a formális semlegességi nyilatkozatot, mert viszonyunk a két államhoz a legjobb. Különben is monarchia a legkritikább esetben tesz formális nyilatkozatot.

A választ Lukács és a Ház tudomásul vette.

Városi közgyűlés.

— Vihar a törvényhatóságban. —

Sok zajos délutánt okozott már a színházkérdés az ócska város-háza disztelen nagytérben.

Mert bárhogy csürjük-csavarjuk a dolgot, oda jutunk, hogy a Bazár-szoros kibővítésénél a színház építés ügye tolul előtérbe.

Mióta a város törvényhatóságának a többsége belátta, hogy tévedett s elállott attól miszerint a Nagy-piacz környékén levő háztulajdonosokat és kávésokat boldogítsa a színházzal, — a kisebbség nem volt válogató az eszközökben, hogy lehetetlenné tegye a színházat a Bémer-téren.

Ezt az igazságot vágta oda az illetőknek tegnap dr. **Molnár Imre**, aki szívében viseli a város érdekét legalább is úgy, mint a Nagy-piacz hívei.

Ha annyira félnek ezek az urak a város nagy megterhelhetésétől, egyáltalán miért olyan égető a színház építése.

Zajos és kellemetlen jelenetek voltak még a kereskedelmi iskola ügyének tárgyalásánál. Ehhez az üggyhez bővebben nem akarunk szó-

lani. Az ilyen incidensektől jó volna megkímélni a törvényhatóságot.

Az azonban erős meggyőződésünk, hogy ha **Propper N. János** szelidebb, illő hangon írja meg a beadványát, igen könnyen sikerírat, így azonban már akkor elveszett az ügye, mikor — epébe mártotta a tollát.

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

Bethy László főispán elnökölt.

A törvényhatósági bizottság tagjai közül jelen voltak:

Dr. Baróthy Ákos, **Dr. Bozóky Alajos**, **Bozóky Béla**, **Frankó Endre**, **Gyöngyössi Lajos**, **Hlatky Endre**, **Dr. Hoványi Gyula**, **Dr. Konrád Márk**, **Mezey Mihály**, **Miskolczy Barnabás**, **Dr. Molnár Imre**, **Ritók Zsigmond**, **Serdült Bálint**, **Stark Gyula**, **Szokoly Tamás**, **Dr. Várady Zsigmond**, **Andriska Károly**, **Beczky Lajos Bertsey György**, **Csobánecz Lajos**, **Déry János**, **Hoványi Géza**, **Ländler Perencz**, **Mészáros József**, **Dr. Radó Ignác**, **Dr. Sarkadi Lajos**, **Weisz Károly**, **Dr. Friedländer Sámuel**, **Gábel Jakab**, **Dr. Kurländer Ede**, **Serényi Gusztáv**, **Ternyei Antal**, **Balogh Döme**, **Bartsch Sándor**, **Deutsch K. Ignác**, **Dr. Döry Ferencz**, **Farkas Izidor**, **Dr. Grósz Albert**, **Gyalokay Lajos**, **Huzella Gyula**, **Incze Lajos**, **Janky József**, **Dr. Kazay Kálmán**, **Lévay Zsigmond**, **Löblé Henrik**, **Mandel Adolf**, **Mihelyi Adolf**, **Mihelyi Pál**, **Molnár Lajos**, **Dr. Munk Béla**, **Némethy Károly**, **Nyiry György**, **Óváry Sándor**, **Papp György**, **Rendes Vilmos**, **Schenker Mihály**, **Dr. Sonnenfeld Zsigmond**, **Steiner M. Albert**, **Dr. Bulyovszky József**, **Rácz Mihály**, **Komlóssy József**, **Szűts Dezső**, ifj. **Rimler Károly Istvánffy István**, **Sztarill János**, **Bordé Ferencz**, **Darvassy Lajos**, **Dus László**, **Busch Dávid**, **Jablonszky Emil**, **Ragány János**, **Nemes Jenő**, **Szűts István**, **Szántó Lajos**.

A megnyitás után felolvasták a polgármester havi jelentését, melynek adatait már közöltük.

Felemlíti még a jelentés a gyermekórház és árvaházra tett adományokat, valamint az április 5-iki árvizből kifolyólag a honvédelmi miniszteriumban tartott értekezletet, a melyen **Dr. Bulyovszky József** polgármester és **Busch Dávid** főmérnök is részt vettek. Az értekezlet megállapodásához képest az árapasztó csatorna meghosszabbítását s a többi szükséges vízimunkákat soron kívül fogják elintézni.

A polgármester jelentését tudomásul vették.

A városi pénztár, a közeztulajdon alap és a gyámpénztár 1897. évi zárszámadását elfogadták.

A járványórház részére szükséges földterület megvételekénél kérték, valamint **Molnár Imre** köztér átengedési iránti kérvényét a jövő havi közgyűlésre tüzték ki.

Vásárvám-emelés — elővásárlás.

A tanács előterjesztette a vásárvám és helypénzre vonatkozó díjszabályzatot. Az egyes tételek legtöbbje az eddigihez képest emelve van. A tanács kis és nagy hajtómarhák után is állapít meg vásárvámot, a keresk. és iparkamara véleménye ellenére. A tanács a szabályzatot 12 évre javasolja a minisztertől kérni.

Dr. Sarkadi Lajos kifogásolja, hogy a hajtómarhák után is akarnak vásárvámot róni, holott azt eddig is jogtalanul, miniszteri engedély nélkül szedte a város. Az elővásárlás megakadályozását helyesli, de nem tartja előgnek, a mi mostani díjszabályzatban erre nézve; külön szabályzatban hatályosan intézkedjenek az iránt.

Ragány János kijelenti, hogy a hajtómarhák után szedték a vásárvámot, de viszont helypénzt nem szedtek. Most e kettőt összeegyeztették. Az elővásárlásra nézve addig is, míg külön szabályzatot készítenek, jó a díjszabályzatban foglalt intézkedés. Ajánlja a díjszabályzat elfogadását.

Szokoly Tamás ellene van minden vámemelésnek; még le kellene szállítani, mert a magas vámok miatt csökken városunk forgalma s emelkednek a nagyobb községek vásárai. Nem fogadja el a díjszabályzatot.

Dr. Várady Zsigmond kijelenti, hogy a

tanács ellenére, a szakbizottság javasolta a hajtómarhákra a vásárvám kivételét. Eddig is szedték s évi 6 ezer frtot hozott. Erre a közeztulajdon alapnak ezután is szüksége van. Az elővásárlás megakadályozása szükséges. Elfogadja a beterrjesztett díjszabályzatot.

Gábel Jakab szintén szabályrendeletet kíván az elővásárlás megakadályozására.

Elfogadták a javaslatot változtatlanul.

A bazárszoros ügye.

Általános érdeklődés között terjesztette elő a tanács a Bazárszoros kibővítésére jelentését illetve javaslatát. Ismerteti, hogy a barátságos egyezséget megkísérelték a Bazárszorosban levő háztulajdonosokkal. **Tóth Ferenczcel**, **Knapp Sándorral** és **Hillinger Lipóttal** sikerült a meg egyezés, kisajátítás nélkül. **Weiszlovits Adolf** azonban 100,000 frtot, **Mayr Sándor** pedig 200,000 frtot kérnek házaikért. Velük szemben a kisajátítás szükséges.

Bejelentik továbbá, hogy **Rimanóczy Kálmán** beadványt intézett, a melyben kijelenti miszerint a miniszter azon kikötését nem fogadhatja el, hogy tíz évig magára vállalja az építendő Bazár fenntartásának költségét, továbbá hajlandó beleegyezni, hogy a munkálatokra nyílt árlejtést tartsanak.

A kisajátítási terv elkészült, javasolja a tanács annak elfogadását, valamint a munkálatokra irjanak ki árlejtést.

Dr. Sarkadi Lajos kérdést intéz a tanácshoz, hogy a kisajátítási tervezet csak a Bazár szoros kiszélesítéséhez szükséges területre, vagy az egész területre készítették el.

Busch Dávid: Az egész területre.

Hoványi Géza azt kéri, hogy a pontos összehasonlíthatás végett az árlejtést azon az alapon írják ki, a mint a **Rimanóczy** ajánlata szól.

Dr. Radó Ignác azt hiszi, hogy a kisajátítás éveket vesz igénybe. (Ellenmondások.) A törvényhatóságnak olyan határozata van, hogy a Bazár-szorossal együtt a színház kérdés is megoldassék. A kisajátításnál a színháznak nem lesz terület, egyedül a Bazár-szoros kibővítésére pedig nincs közgyűlési határozat.

Dr. Várady Zsigmond óriási zajban alig tudott beszélni. Azt a kérdést veti fel, hogy mi lesz akkor ha a Curia magasabb összeget állapít meg a kisajátításnál, mint most a tanács felvett. Megfizetik-e akkor a magasabb összeget, vagy azt fogják mondani: elfecséreltünk a város legfontosabb kulturális érdekének megvalósításából 7 esztendő, s vissza fordulnak. (Zaj, ellentmondások.)

Dr. Bulyovszky József nyugodt tárgyalást kér. Ismerteti a békés egyezségek kísérlet mozzanatait. A kisajátítást nem a színháznak, hanem ut és tereknek eszközlik. A fennmaradó felesleges szabadterre jogunk van színházat építeni. Hisz már a miniszter is megengedte ilyen területre építeni a Bazárt. — Azt hiszi, hogy a Curia sem fogja megszabni a két házért a 300,000 frtot, mert bírói becsü alapján ítélt. A tanács, mint ilyen, a mostani összegnél magasabb összegbe nem megy bele. Ajánlja a tanács javaslatát.

Dr. Sarkadi Lajos előbbi kérdésével kapcsolatosan azt óhajtja, hogy tekintettel arra miszerint a miniszter a színházra nem enged kisajátítást, míg a miniszter a Bazár-szorosra megadja a kisajátítási engedélyt, nézzenek utána, hogy a színház helyére a barátságos egyezség létrejöheszen.

Dr. Molnár Imre szólalt fel ezután, erős meggyőződés hangján. A nagy többség elfogadta a Bazár-szoros kibővítésével kapcsolatos színház építését; azonban szomoruan tapasztaltuk azt az eljárást, a mit ennek az eszmének ellenzői követtek. Ezek az urak módokat kerestek, hogy a többség határozatának keresztülvitelét megátolják. Mindent elkövettek a sajtóban, társadalmi téren, mindenütt,

hogy megbuktassák, lehetetlenné tegyék a dolgot. Ha közbe nem lépnek s nem hirdetik, hogy a magántulajdonosok nem kötelesek házaikat átadni, nem csigázták volna azok úgy fel az árakat. Ha ezt nem teszik, kevesebb áldozattal, békés uton lehetett volna megvalósítani a szép tervet. Ez az eljárás nem komoly tisztelete a törvényhatóságnak. Teljes lelkéből meg van győződve, hogy a Bazár-szoros kibővítése által Nagyvárad jövő fejlődése van biztosítva. Adjanak időt s meglesz oldva a kisajátítás, s az egész kérdés.

Szokoly Tamás mindenben osztja dr. Molnár Imre véleményét, mert az szent igaz. Várady Zsigmondnak lehet betudni, hogy a háztulajdonosok felemelték a házak árát. Brosürt irt, felebbezett s ezzel nekik lábat adott. Korábban a többség a Nagypiacz mellett volt, de belátták, hogy az rossz lenne a városra. Ajánlja a tanács javaslatát elfogadásra.

A többség a tanács javaslatát elfogadja.

A Szaesvay szobor felállítása tárgyában Déry János által tett indítvány folytán előterjesztésére a közgyűlés megbizta a polgármester elnöklete alatt álló bizottságot, hogy tegyen javaslatot a vértanu emlékének megőrzésére.

Dr. R a d ó Ignác indítványára, a tárgy fontosságánál fogva a villamos vasút építésére vonatkozó szerződést tárgyalják s a jogügyi bizottság néhány módosításával fogadták el.

A városi árvaházba a korábban gallapított 20 árván felül még öt árvát vesznek fel. Ezzel kapcsolatosan, **Szokoly** Tamás kérdésére **Komlóssy** József tanácsnok kijelentette, hogy foglalkozik az árvaházi választmány az árvaház épülete egy részének bérbeadásával. Annak idején a tervet és javaslatot a közgyűlés elé terjesztik.

A nagypiaczi 12 számú telket **Ullmann** Izidornak átadták.

A »Rabsegélyző egyesület« javító intézet részére ingyen telket kért.

A törvényhatóság méltányolja ezen intézmény fontosságát, de a kérelmet nem teljesítheti, mert nem áll rendelkezésére megfelelő telek.

A kereskedelmi iskola.

A nagyvárad kereskedelmi Csarnok egy Nagyváradon felállítandó felső kereskedelmi tanintézetre kér engedélyt a minisztertől s ezen kérelmének támogatására kéri fel Nagyvárad város törvényhatósági bizottságát.

A tanács a kérelem pártolását javasolja.

Kapcsolatosan felolvasták **Propper** N. János, a nagyvárad felsőbb kereskedelmi iskola igazgatójának beadványát, mely rendkívüli éles hangot czáfolja a Csarnok kérelmét. Az abban felhozottakat rágalomnak, nemtelen kísérletnek mondja az ő tönkretételére. Utolsó lehelleig fog küzdeni, hogy vagyonát megmentse. A Csarnok kérelmének mellőzését kéri.

Dr. **Friedländer** Sámuel szólott először a kényes és kellemetlen ügyhöz. Égető kérdés, hogy kivegyék az iskolát azon kézből, mely ezen szenyiratot irta. Indítványozza, hogy a törvényhatóság megbotránkozásának adjon kifejezést s utasítsa vissza a beadványt.

Dr. **Molnár** Imre óhajtja, hogy az iskola a Csarnok kezelésébe kerüljön, de az igazságot tartja szem előtt s ezért nem pártolja a tanács javaslatát. A mi jogos, adják meg. Proponálja, hogy kérjék fel a minisztert, miszerint küldjön le egy elfogulatlan férfiut s az vezesse a tárgyalásokat. Ha ez nem sikerül, ő is megszavazza a második iskolát.

Hoványi Géza nem akart felszólalni, de az eddigiek után kötelessége. A kereskedelmi iskolát nem **Propper** N. János, hanem Nagyvárad városa, a ker. Csarnok, a keresk. iskolát pártoló egyesület és a kereskedői kar alapították. A szerződés szerint első 3 év után **Propper** nek szép haszna volt s ezért nem adta az is-

kolát. Akkor 60 ezer frtot kért érte. Ezután felsorolja az intézet fejlődését, egész multját s arra jut, hogy **Propper** maga, tékozlása az oka a mai állapotnak. Megbecsültették az iskolát s az 12 ezer frt értéket képvisel; a Csarnok 20 ezret ajánlott. — Azt akarják megakadályozni, hogy Nagyvárad kereskedelmi iskola nélkül maradjon. Amit **Propper** N. János mond, az nem igaz. Ajánlja, hogy pártolják a Csarnok kérelmét.

Mihelfi Adolf úgy tudja, hogy alig pár ezer forint a kérdés, ezért pedig kár így élére állítani a dolgot. Esetleg a város fizesse meg ezt a pár ezer frtot. A kérdést a jövő hóban tárgyalják s a közvetítést a polgármester eszközölje.

Hozzászóltak még a kérdéshez dr. **Friedländer** Samu, dr. **Molnár** Imre és dr. **Várady** Zsigmond.

A tanács javaslatához képest kimondották, hogy a Csarnok kérelmét pártolják.

A **Propper** N. János beadványának éles hangja felett megütözését fejezte ki a közgyűlés.

A köztemetőben építendő sírásó-lak és kapu terveit és költségvetéseit elfogadták.

A honvéd-huszár laktanya építésének szerződését elfogadták. Az egy hónapi haladék megadását időelőttinek tartják.

A szegény gyermek-kórház-alap részére vásárolt ingatlan szerződését jóváhagyták.

A tárgysorozatban felvett apróbb ügyeket, a tanács előterjesztéséhez képest tárgyalják le s ezzel a közgyűlés véget ért.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Május 14. Vivó-verseny a Zöldfában.

Május 15. Az iparos ifjak egyesületének rendkívüli közgyűlése d. u. 3 órakor.

Május 18. Liptay István sajtópöre.

Május 25. Nyíray Elek sajtópöre!

Május 29. A gyorsíró-kör Stolcse-ünnepélye.

Junius 14. Bihar megye központi választmányának ülése d. e. 11 órkor.

Regészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 kr. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 kr. Más időben 50 kr.

* **A kongrua bizottság ülése.** A bihar megyei kongrua bizottság tegnap ismét ülést tartott. Jelen voltak: **Szunyogh** Péter alispán elnök, **Széchényi** Jenő kanonok, **Dencs** János tb. kanonok esperes plébános, **Lopusny** Gyula alkormányzó, **K. Nagy** Endre pénzügyi titkár, **Jássy** Lajos alügyész, **Beliczay** Sándor belényesi főszolgabíró, **Balogh** Elemér jegyző előadása mellett tárgyalattott a belényesi plébániának kongruája. Bevétel: 1305 frt 90 kr., kiadás: 280 frt 78 kr. Megállapított tiszta jövedelem: 1025 frt 12 kr. A belényesi káplán tiszta jövedelme pedig 239 frt 73 és fél krban állapítottat meg.

* **Váradí asszonyok Lurdban.** Az az öt egyszerű, idős polgár asszony, akik egy héttel ezelőtt indultak el városunkból messze idegenbe, országokon keresztül nyuló nagy utra, vasárnap Bécsre érkeztek. A bécsi nép jóindulata vette körül őket. Elvezették a zárándokokat egy szeretetházba, hol otthont kaptak, aztán a kapuczinus zárdában, hol fellelték **Torma** Izidor kapuczinus atyát, akit három évi váradí tartózkodásából ismernek s aki a továbbiakra utbaigazítást adott nekik és csekély pénzüket átváltotta a szomszád ország pénzére. A zárándokok hétfőn indultak tovább Bécsből **Mária-Zell**—**Insbruck**—**Einsiedeln**—**Genf**—**Lion**—**Lurdba**, hová oly ritka vágy és bizalommal indultak. Vissza alig kerülnek ősz előtt.

* **A nők utódja.** Biharvármegye közigazgatási bizottsága nagyon gyorsan halad a korról s a többi között teljesen »egyenjogusítani« akarja a nőket a férfikkal — még a közmunkában is. Kimondotta ugyanis, hogy a sze-

gény emberek, kik nem képesek az utadót megfizetni, azt természetben kötelesek leszolgálni. És ezt kötelezőnek mondta ki — a nőkre is. A kereskedelmi miniszter azonban nem olyan nagy hive az egyenjogusítás ilyen keresztülvitelének, de határozottan udvariasabb. Kimondotta ugyanis, hogy az utadót csak munkaképes férfiak tartoznak természetben leszolgálni, a nők azonban soha.

* **Posta-hivatal a Püspök-fürdőben.** Nagyvárad-püspökfürdői postahivatalt a fürdőúvad tartamára — mint az igazgatóság értesít bennünket — folyó évi május hó 16-án fogják megnyitni.

* **Rendelet a pálinkás butikosok ellen.** Megint egy nagyon életre való rendeletet adott ki a belügyminiszter a pálinkás butikosok ellen. A rendelet egészében azon pálinka-mérők ellen irányul, akik zálogos-üzletet is tartanak az italkosztok mellett; mindamelltt azonban a zálogüzleten kívül pálinkát mérők is kiolvashatják belőle a róluk szóló ígéket, hogy tudniillik: pálinkáért zálogot venni semmi körülmények között nem szabad. A rendelet, melyet ha szigoruan betartanak, nagyon egészséges hatással lesz az uralkodó visszaélések megszüntetésére, egész terjedelmében így hangzik:

Tudomásomra jutott, hogy pálinkamérők iparigazolvány mellett a kézi zálogüzletet az italméréssel egy és ugyanazon helyiségben gyakorolják.

Minthogy a kérdéses üzleti foglalkozásoknak egy és ugyanazon helyiségben való gyakorlása különösen közgazdasági tekintetből káros, ezen visszas állapotnak megszüntetése czéljából jövőre való alkalmazkodás végett a m. kir. pénzügyminiszter urral egyetértőleg ezenel kijelentem, hogy a kézi zálogkölcson üzletnek az italmérési üzlettel egy és ugyanazon helyiségben való gyakorlása közrendészeti szempontból meg nem engedhető.

Önként értendődik, hogy a jelen körrendeletben foglalt rendelkezés csak az ezental elbírálás alá kerülő italmérési engedélyezési ügyeknél fog alkalmazásba vétetni, a multa nézve pedig csak annyiban fog visszaható erővel birni, hogy a beigazolt concrét kifogások, illetve e részbeni visszaélések esetében az illetőre nézve fennforgó megbizhatatlanság kimondása és ehhez képest az italmérési engedélynek az 1888. évi XXXV. t.-czikk 10. §-a d) pontja értelmében való elvonása esetről esetre lesz az erre illetékes hatóságok által szabályszerűen tárgyalandó.

Budapest, 1898. évi május hó 3-án.

Perczel, s. k.

* **Adót a biciklieknek.** Nevezetes jövedelmi forrásra lehet kilátásuk a nagyobb városoknak és így Nagyvárad t. h. joggal felruházott városának is, ha **Temesvár** példáját követik. Itt ugyanis, a hol valóságos biciklizési-járvány dühöng, összeült a kupaktanács és felvetették egy fináncz-zseni indítványára azon kérdést, vajjon nem lenne-e okos dolog minden egyes biciklit megadóztatni? Az indítvány általános helyeslésre talált, annál is inkább, mivel így a város évi jövedelme csekély 10.000 forinttal növekednék. Ekként aztán valószínű, hogy a közeli napokban majd ellátják bárczakkal a temesvári bicikliket; de az is bizonyos, hogy ezt a példát rohamosan fogja követni a többi város is; mert ha az egészségre oly üdvös ásvány vizet is megadóztatták már, miért ne adóztatnák meg a divatszzerűleg dühöngő biciklit, mint ilyen? Nagyvárad biciklipek, látjátok a közel jövődőt és a bicikli — fej-fogyasztási — községi-adót?

* **Rémes gyilkosság Szatmáron.** Szatmár városának a közönségét rémes gyilkosság tartja most izgatottságban. A rémes gyilkosságról a következőket közlik: **Bakos** András czizmadiamester felesége régi haragosa volt **Kálik** Istvánné varrónőnek. Tegnap reggel 6 és 7 óra között, amint látszik, előre megfontolt szándékkal **Bakos** né átment **Kálik** néhoz

beszélgetni, s ugyan akkor ott volt még egy másik nő is, aki amig ott volt, minden rendben ment, még szóváltás sem volt közöttük, amikor azonban ez eltávozott, Bakosné hirtelen előrántotta a nála elrejtett borotvát s a mit sem sejtő varrónőnek keresztül metszette a torkát, aki pár pillanat alatt ki is szenvedett. Mikor Bakosné látta, hogy áldozata kiszorult a borotvával elvágta a saját nyakát is, úgy hogy mire az orvosi segély megérkezett, mindkettő halva volt. Válszerű, hogy a különben is ideges nő örülési rohamában követte el szörnyű tettet.

* **A velencei gazdák kérelme.** A v.-velencei közbirtokosságok sok bajt okoz a Körözs elfajulása. Ezen egy kőgát emelése által akarnak segíteni. — Tegnap egy kérvényt nyújtottak be a városhoz, a melyben engedélyt kérnek egy kővédmű létesítésére, a mely megakadályozná a Körözs pusztítását.

* **Halálhír.** Részvétellel vettük a következő gyászjelentést:

Özv. Altdorffer Gyuláné szül. Paulinyi Anna egy maga, valamint az összes rokonok nevében is fájdalommal tudatja a forrón szeretett férj, testvér és rokonnak Altdorffer Gyula méltóságos gróf Wenckheim Géza mágori uradalma számtartójának folyó évi május hó 12-én reggel 8 órakor rövid szenvedés után történt gyászos elhunytát. A megboldogult halott földi maradványai f. hó 14-én d. u. 3 órakor fognak a róm. kath. egyház szertartása szerint lakásán beszenteltetni s a résztvevő sarkertben örök nyugalomra tételni. Az engesztelő szent mise áldozat pedig folyó hó 16-án d. e. 9 órakor fog a szeghalmi róm. kath. plébánia templomban az Egek Urának bemutatni. Vésztő, 1898. május hó 12-én. Az örök világosság fényeskedjék neki!

* **Elgázolás.** Tegnap délelőtt a Nagypiaczon egy eddig ismeretlen ember szekérével elgázolta Sas Róza napszámos nőt, aki az elgázolás következtében súlyos sebesülést szenvedett. A kocsis ellen a rendőrségi nyomozás folyik s valószínű, hogy a tettest még ma elfogják.

* **A nebántsvirágok.** Bájosa kompanya indult utnak tegnap, a sötét éjszaka jótékony lepte alatt. Négy hölgy, mindannyian a nagyváradi kir. ügyészség gyöngéd vendégei, kelt utra, hogy jobb vidékre szebb otthonba költözzenek. Mindannyian enyves, de gyöngéd kezeik miatt kerültek összefütközésbe a büntető igazságszolgáltatással. Markánssabbul kifejezve csiptek-loptak ott és azt, a hol és a mit értek. Ime, a mondottak névszerint: Singurár Kanalas Floáre, Veres Ferenczné szül. Tar Klára, Szabó Juliánna és Csehik Zsuzsánna. A többrendbeli lopások irányában ludas hölgyek 2¹/₂—3¹/₂ évek között ingadozólag keresik fel majd a jótékony magányt, mint olyat. Igen, a Mária-Nostri-országos női fegyintézet lesz huzamosabb otthona a négy delikvensnek, ide indultak hát el tegnap éjjel két gavalér — két fegyverzett fogházor kísérete mellett a szürke-ruhás hölgyek.

A monori hitvesgyilkosság.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, május 12.

Ma kezdette meg a pestvidéki kir. törvényszék Verebelyi Ignác törvényszéki bíró elnöklése alatt Berkés József monori kádár-iparos gyilkossági bűnpörének a tárgyalását, a ki ellen az a vád, hogy az 1898. évi január 13-án, nálánál jóval korosabb feleségét revolverrel agyonlőtte, hogy szeretőjével Goldberger Emmával együtt élhessen, a meggyilkolt asszony vagyonából.

A tárgyalás megnyitása után az elnök ismertette a vádhatározat szerint az esetet: A pestvidéki kir. törvényszék Berkés Józsefet gyilkosság bűntette és hamis tanúszerzés bűntette miatt, szeretőjét: Goldberger Emmát, mint bűnrészest a gyilkosságban helyezte vád alá. Goldberger Emma ellen azonban be kellett szüntetni az eljárást, mert f. évi márczius hó 19-én a gyűjőfogházban elhalálozott.

A vádlott középtermetű, jó arcú szőke férfi. Tagadja a terhére rótt cselekményt, s minden feleletéből kitűnik, hogy sokat gondolkozott vallomásán.

Elnök felszólítására Berkés előadja az esetet, de nem úgy, mint a vizsgálóbíró előtt tette. Minden áron ártatlanságát akarva bebizonyítani.

Elnök: Hány esztendő volt a felesége?
V.: Biztosan nem tudom. A koporsójára 53-mat irattam.

— Szerette a feleségét?
— Nagyon szerettem.
— Hogy lehetséges ez, hisz magának anyja lehetett volna?
— Nem tehetek róla, tekintetes törvényszék, de ez úgy van.

— Mikor kezdett betegeskedni a neje?
— Házasságunk után egy év múlva panaszkodott, hogy fejfőre van. Ettől fogva mindég betegeskedett, de én azért szerettem szegényt, csaknem a tenyeremen hordoztam.

— Miért folytatott akkor mással szerelmi viszonyt?

— Ezer meg ezer embernek is van ilyen viszonya és nem baj, miért volna hát én nálam baj?

Vádlott aztán előadja, hogy éppen a szomszédból a malomba indult, pénzért, mikor Fazekas Marcsa jött vele szemben és kétségbeesetten tudósította, hogy a felesége agyonlőtte magát. O haza rohant és látta, hogy ott feküdt az asszony az udvaron. Mellette hevert a revolver.

— Minek ment a malomba, hiszen délelőtt úgy mondotta Kleinnak, hogy csak kéthárom nap múlva megy el a pénzért. Meg volt is otthon sok pénzü, hiszen délelőt vitte ki a felesége a takarékpénztárból a 300 forintot?

— Feleségem unszolt, hogy menjek a pénzért.

— Mikor van hivatalos óra a malomban?
— Azt én nem tudom,

(Tárgyalás folyik.)

A párisi kamarai választásokhoz.

Párisban vasárnap ejtik meg a kamarai tagok választását. Természetes dolog, hogy szélteben-hosszában folyik mindenütt a korteskedés; de természetes az is, hogy a Figaró legutóbbi száma is megemlékezik a dologról, még pedig a következőképpen:

A jelölt felesége és a jelölt az alábbi párbeszédében tárgyalják meg az ügyet:

Feleség: Miért jársz-kelsz oly nyugtalanul fel s alá? Idegessé teszed az embert.

Férj: Tényleg nagyon nyugtalan vagyok.

Feleség: Pedig nincs értelme már most nyugtalanodni. Okosabbat úgy sem tehetsz hát várj türelemmel.

Férj: Vajjon megválasztanak, vagy elejtenek-é?

Feleség: 24 óra múlva tudjuk, már majd azt is.

Férj: Micsoda szörnyű lenne az, ha elejtenének!

Feleség: Ha már őszintén kell szólanom, biz én jobb szeretném, ha úgy történnék!

Férj: Szerencsétlen! nem tudod, hogy mit beszélsz! Szerencsére, jó kilátásaim vannak... ó! nagyon kecségetők! Különbéle programbeszédeim nagyon jó benyomást keltek mindenütt.

Feleség: Ez valószínű.

Férj (elgondolkozva): De nem feledtem-e ki valamit? Emlékszel, hogy megígérted, hogy nyélbe öntöm azon viczinális vasutat, a melyet az Arrondissement-beli oly annyira óhajtanak már magukénak?

Feleség: Meg, megígérted. Szerencsétlenségre azonban ugyanezt megígérted az ellenfeled is.

Férj: Micsoda intrika! — És az adó-leszállítást?

Feleség: Kötelezted magad, hogy felényire szállítsd le minden adót.

Férj: Ettől sokat remélek; mert ez az ígért

sokat segít ügyemen. Hanem, lássuk csak... Mint vagyok a 8 órás munkaidővel? Csakugyan megígérted, hogy behozom a nyolcz órai munkaidőt?

Feleség: Sőt, mi több, négy órai munkaidőt ígértél.

Férj: És a tanoncz-tartók! Az Isten szerelmére; mi van ezekkel?

Feleség: Ezeknek is kétszeresen jobb helyzetet ígértél.

Férj: A manóba is, most jut eszembe! Hát a templom ügyek és a közigazgatás közti feszült viszony megszüntetését ígérted-e? Hiszen ez is ropant fontos.

Feleség: Igen, mindezekre volt gondod. Mindent megígértél; a nép boldogulását — bort és pálinkát potyára, — az adók leszállítását, — a jövedelmek növelését, — békét kifelé, — gyarapodást benn az országban, — szabadságot, testvériséget és egyenlőséget... Csak az a bökkenő, hogy mindezeket ugyanily bőkezűséggel ígérted meg ellenfeled is.

Férj: (csüggedten) Ah! a politika napról-napra nehezebb dolog lesz már, a konkurrenzia még nagyobb!

SZINHÁZ.

Nebántsvirág.

Végre telt ház, élénk érdeklődés és zajos siker közepette mutatkozott be a kolozsvári nemzeti színház személyzete.

Nagy érdekessége volt a tegnapi darabnak: egy igazi újdonság, egy szép jövőjű primadonna-jelölt, egy mindenszegtetősége mellett is kedves jelenség: Perényi Margit.

Aligha mutatkozhatna be tehetséges kezdő szerencsésebb viszonyok között, mint éppen ő a tegnapi előadáson. Izról-izre neki való szerep és hogy hangja is van, meg iskolája is, azt a tréma daczára is elérulta az első dalával. A Meilhac-Millaud bájos zenéjű örök ifju Nebántsvirágát igazán odavarázsolta a deszkákra, mikor a czimzerepet, az ügyetlen zárdabeli bakfist megjátsozta. Szerencsére nem ismeri még azokat a fogásokat, a mivel ezt a naivitás remekét tevő szerepet korosabb elődjei felborsozni szokták, csak csicsereggett, trémázott, hanem kedves volt így is minden ízében. — Neki jelent igazi sikert a tegnapi est, mert bizonyosra veheti, hogy a haladás kecségető ösvényére lépett és sok, nagyon sok sikere lesz még majd a világot jelentő deszkákon, mint szubrett-primadonának. Ugy hiszem, ezt jelenti az a sok taps a melylyel minden igaz művészbárát bátorítani és buzdítani akarta őt, a fiatal, de szintoly tehetséges kezdőt első debüje alkalmából.

Sokkal másformább azonban a nézetünk a darab többi szereplőiről: Nyárairol (Celestin), Rózsahegyiről (Szinigazgató), Marosi Adérről (Corinna) és K. Árpási Katárról (fejedelemasszony.) Miért tuloztak annyira mikor amugy is olyan sok jót adtak? Mire való ebbe a csupa temperamentum, csupa szellem és elmésségből álló finom bohóságba annyi vastag burleszk dolgot erőnek-erejével belevinni? Nyárai kitűnő Celestin lett volna ugatás nélkül is és ha almát nem is dugdos kalapja alá és ha cséphadarónak nem nézi a fiszharmonium billentyűit. Ha egyébként diszkrét, rutinus komikus, miért vadássza minden áron a karzati hatásokat?

Rózsahegyi ugyanigy tett. Groteszk a szerepe amugy is, de legalább parterr-tornásznak ne mutatkozzék, mikor térden állva szaval Hej, ragadós a siker utáni pályázásra való hajlandóság.

Marosi Adélt sem láttuk még ennyire elszántnak, pedig nem olyan tragikus hatásokra épült ám a Corinna-féle szerep. Kevesebb páthosz, több guny és bizonytökéletes a siker.

K. Árpási Kata talán a legtöbb sikerrel játszott a mellék szereplők között Leöveyvel (Loriot őrmester) együtt. Csakhogy még az első összetéveszti a milimárit a fejedelem aszszonnyal és e szerint gesztikulál és kiabál, addig a másik határozottan megirigyelte a Dummer-August tótágast álló üstökét és színre alkalmazta saját feje bubján.

A karok pompásan énekeltek, a zene kitűnő volt és absolute nem látjuk át, hogy ennyi jó hatást mi a manónak rontanak el azzal, hogy egy vak, de szelid, meg egy nem vak, de nem is szelid gebét hoznak a színpadra? Hiszen Barrison Lola lovon énekel; hát jól teszi, de hogy Perényi Margitnak minek lovon bemutatkozni olyan frappánsul szűk nadrágban, ez legalább is talányos, — de nem kávéház. —

Heti műsor.

Péntek: Katona dolog. (Elször.)
Szombat: Katona dolog. (Másodszor.)
Vasárnap délután: Bolondok háza.
Vasárnap este: Sárga csikó.

IRODALOM.

— A »Mese-Világ« 17-ik száma jelent meg a kitűnően szerkesztett gyermeklapnak. Gyönyörű czimkép és pompás tartalom ismét. Ez a száma kezd el egy angol mese közlését, mely a mese irodalom igazi gyöngye. Több folytatásban fog megjelenni az a szép mese. A lap előfizetési ára egész évre 3 frt. Megrendelési cím: Nagyváradi, Kereskedelmi Csarnok palota, K. Frankl Mari tőzsdéje.

Igazságszolgáltatás.

A százezer forintos provizió.

Másodszor járja végig a bíróságokat az a bűnpör, melyet Spitzer Gyula, Morzsányi Károly és Mandel Lajos ellen indítottak a kiállítás volt jegyből. A két külföldi bankár, Berl D. és Ollendorf Mór azzal vádolták harmadik bérletársukat, hogy tőlük kicsalt 100.000 frtot, még pedig megvesztegetési czélokra. Hosszan folyt a bűnvizsgálat s utána a törvényszék Morzsányiékát vád alá helyezte, de a kuria, amint ismeretes, nem talált bűnös cselekedetet s az eljárást megszüntették. Berl és Ollendorf nem hagyták annyiban a dolgot, hanem perújítással éltek, igérve, hogy a bűnösséget új bizonyítékokkal fogják támogatni. Beváltani ám nem tudták ezt az ígéretet úgy, hogy a kir. ügyészség az elutasításukat kérte. A törvényszék azonban híven az első alkalommal elfoglalt álláspontjához, ismét vád alá fogta Morzsányit és két társát. Most már nemcsak Eötös Károly, Visontai Soma dr. és Lajer János dr. védők, de a kir. ügyészség is a terheltek javára felebezett s ily előzmények után jutott a bűnpör ma másodszor a kir. tábla elé. Az öt bíróból álló tanács, melyben Herich-Tóth János elnökölt és Bakos János bíró volt az előadó, több órán át mérlegelte a bűnpör adatait s végül úgy határozott, hogy az eljárást megszüntetlően, Berl és Ollendorf perújító kérését megtagadta. — A panaszosok nyilván még a kuriához is fellebbezni fognak.

A nagyváradi kir. tábla kitűzött ügyei.

Büntető tanács.

Előadó: Molnár Géza.

1021. Czinner Áron testi sértés.
1031. Lázár Juon testi sértés.
1032. Gerán Mária lopás.
1361. Gitye Demeter rágalmazás.

1362. Tank Péter hatóság elleni erőszak.
1601. Leginszky Anna lopás.

Előadó: Urbán Adolf.

1194. Medvegy Pál s. t. becsület sértés.
1195. Erdei Gábor könnyű testi sértés stb.
1234. Madarász István közokirat hamisítás.
1273. Palotás Imre s. t. becsület sértés.
1320. Kokma Petru lopás.
1014. Buldor Ilie lopás.
1015. Farkas Péter közszend elleni kh.
1376. Kineses P. Mihály lopás.
1289. Özv. Schwarcz Jánosné hamispénz kiadás.
1337. Karcza József lopás.
1340. Szekmarián György s. t. anyakönyvi kihágás.

REGÉNY-CSARNOK.

Fitz Clarence és Ethelton Rosannah szerelme.

Írta: MARK TWAIN. Ford. M. J.

— Jelöld meg azt a boldogító napot, Rosannah. Rövid szünet. Azután egy gyöngye hang válaszolt:

— Pirulok, — de az öröm és boldogságtól. Szeretnéd — csakugyan szeretnéd, ha mielőbb meg volna?

— Rögtön, ne késlekedjünk tovább, Rosannah. Ma még most mindjárt!

— Oh te türelmetlen teremtés! Nekem nincs itt senkim, csak öreg, jó nagybátyám, egy hittérítő, aki azonban épen nyugodni tért; senkim sincs, csak ő és felesége. Oly szép volna, ha anyád és nénéd —

— Anyánk és nénénk, Rosannah!

— Igen, anyánk és nénénk — én örömmel jömden igy, ha te is akarsz, — ha tehát ők is jelen lehetnének.

— Legyen. Feltéve, hogy te sürgönyözöl Susanne néném után, mennyi időbe kerülne, míg ő oda érkezik?

— A gőzös hoinap után hagyja el San-Franciscót, s az út nyolcz napig tart; tehát ugy márczius 31-én itt lehet.

— Tűzzük ki tehát ápril elsejét, Rosannah.
— Hogy ápril bolondjai legyünk, Alonso?
— Igen, de egyttal a legboldogabbak a nap alatt.

— Tehát, ápril elsején?

— Jó, ápril elsején ezer örömmel!

— Mily boldogság! Határozd meg az órát is, Rosannah.

— Legjobban szeretném a reggeli órákban. Jó lesz nyolcz órakor, Alonso?

— Ez a napnak legszebb része — mert ez ad téged nekem.

Azután tartós, gyöngye nesz hallatszott, olyasmi, mintha szellemek váltanának csókokat, végre Rosannah megszólalt:

— Bocsáss meg, el kell menem, egy kis elintézni valóm van még.

S a fiatal lány elment a salonba, leült az ablak mellé s kinézett a gyönyörű, csodálatos vidékre. Balra az elragadó szépségű Nuura völgy terült el telve virágzó déli növényekkel és pompás pálmákkal. Két oldalán pedig czitrom és narancs ligetekkel.

Az ablakkal szemközt feküdt az egész nagy kiterjedésű város, melynek utcáin a benszülöttek festői csoportozatai jöttek-mentek örülve a gyönyörű időnek. Jobbra pedig a maga egész fenségében látható volt a nagy oceán, amint, tajtékzó hullámain meg-megtört a nap arany sugára.

Ott ült Rosannah, fehérbe öltözve, s főlhevült arcát legyezgetve. Egy fiatal benszülött, könnyű kék ruhában s selyem sapkával bedugta fejét az ajtón:

— Frisco haole! — jelenté.

— Lépjen be! — szólt a leány s az elfogadásra kész helyzetbe tette magát. Mister Sidney Burley Algernon lépett be, tetőtől talpig fehérbe öltözve. Gyorsan előre tartott, de a leány elutasító kézmozdulatot tett s amellett úgy tekintett reá, hogy ez önkénytelenül viszahátrált.

— Itt vagyok, amint megígértem. — szólt a leány hidegen. — Hittem az Ön biztatásai-

nak s megígértem, hogy meg fogom határozni azt a bizonyos napot. Nos tehát ápril elsején, reggel nyolcz órakor. S most menjen.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Lipót főherceg állapota.

Bécs, május 12. (Saját tud. táv.)
Lipót főherceg állapota változatlan. Az orvosi jelentések kiadását újra megszüntették.

Nagy vihar a román kamarában.

Budapest, május 12. (Saját tud. táv.)
A bukaresti kamarában J. Onescu volt miniszter Sturdza tazzal vádolta, hogy a magyar kormány elárulta azt, hogy a román kormány segélyezi az erdélyi román iskolákat. — Wlassics Gyula közokt. miniszter ez alapon kijelentette, ha elfogadják nevezett iskolák a segélyezést, ugy be z a r a t j a a z o k a t. Sturdza koholmányának mondja, hogy ő árulta volna ezt el, mert a magyar kormány még 1894-ben tudott erről.

Az olasz királyi pár utja.

Budapest, május 12. (Saj. tud. táv.)
Rómából sürgönyzik: A király és a királyné ma reggel vissza érkeztek ide. A nápolyi herceg és neje, akik a királyi párt kísérték, tovább utaztak Nápolyba.

Fejedelem és herceg Bécsben.

Bécs, május 12. (Saj. tudósít. táv.)
Miklós montenegrói fejedelem és Mirko herceg ma reggel ide érkezett.

Kinevezett uj attaché.

Bécs, május 11. (Saját tud. távirata.)
Rödler József I. oszt. sorhajóhadnagyot kinevezték a washingtoni osztrák-magyar követséghez tengerészeti és katonai attachévé.

Két magasrangú férfi halála.

Bécs, május 12. (Saját tud. távirata.)
Grübl Raymund dr., volt bécsi polgármester, ma reggel meghalt.

Budapest, május 12. (Saját tud. táv.)
Ellwangenből sürgönyzik: Reiser Vilmos dr., rottenburgi püspök, aki bérmaton volt, tegnap este meghalt.

Az olaszországi zavargások.

Budapest, május 12. (Saját tud. táv.)
Rómából sürgönyzik: Az éjféltutánig érkezett hírek szerint az egész királyságban teljes nyugalom van.

Óriási tűz.

Beregszász, május 12. (Saját tud. táv.)
Nagybereg község tegnap dél óta lángokban áll. Eddig 58 ház és 125 melléképület égett le az összes gazdasági felszereléssel együtt. A tüzet felügyelet nélkül hagyott gyermekek okozták. A lakosok legnagyobb része Beregszászban volt hetivásáron.

Munkászavargás.

Budapest, május 12. (Saját tud. távirata.)
Karlsbadból távirják: A mayerhöfeni és altrohlaui tegnapi zavargások után, amelyekben körülbelül 3000 személy vett részt, a teg-

napi gyülekezeten megcsökkentek. A csend-
őrség, amelyet ismét a legdurvább módon
gunyoltak és szidalmaztak, szétszórta a tömeget
és letartóztatott 3 zavargót ellentállás és cso-
portosulás miatt, köztük egy, család miatt már
megbüntetett egyént. — A paraszt lakosság a
vetéseknek a zavargók által történt elpusztítása
miatt nagyon el van keseredve.

A háború.

Budapest, május 12. (Saját tud. táv.)
A Reuter-ügynökség jelenti Gibraltárból:
hogy sem itt, sem Algesirasban mit sem
tudnak egyik angol lapnak ama híreről,
hogy egy spanyol torpedó zúzóhajó állí-
tólag felrobbant volna.

Budapest, május 12. (Saját tud. táv.)
Madridból sürgönyzik: **B e z a n g e r** ten-
gernagy, volt tengerészeti miniszter azt
követeli, hogy terjesszenek kimutatást a
ház elé a gyarmatokba küldött hadisze-
rekről, valamint az 1895. év ápril 7-től
1896. március 4-éig vásárolt hadihajók-
ról. Azt kívánja továbbá, hogy tegyenek
jelentést a Spanyolország részére vásá-
rolt villamos torpedókról.

P i n e d o havannai szenátor dicsé-
rőleg nyilatkozik a kubai kamara kijelen-
téséről és kifejti, hogy üdvösebb spanyol
zászló alatt tönkremenni, mint az ame-
rikaiak védelme alatt megalázva élni.

Budapest, május 12. (Saj. tud. táv.)
Az amerikaiak két helyen partra akartak
szállani, de a spanyolok **k e g y e t l e n ü l**
v i s s z a v e r t é k. Az amerikaiaknak
nagy a veszteségük.

Budapest, május 12. (Saj. tud. táv.)
Madridból sürgönyzik: A kamara elfogadta
az indennitásról szóló törvényjavaslatot.

Salmeron (republikánus) kijelentette,
hogy a többséggel szavaz, mert az auto-
nomia megadása igazolja Spanyolorszá-
got, hogy a gyarmatokkal szemben joga-
san járt el.

A karlisták ellene szavaznak.

A politikai vita további folyamán
Mella megtámadja a republikánus Salme-
ront és azt mondja, hogy kivonta magát
a nemzeti közérzet alól.

S a g a s t a miniszterelnök azt mondja,
hogy valóban csoda, hogy a nemzetnek
annyi szerencsétlenség után még van ereje
és pénze, hogy egy hatalmas nemzettel
háborút viseljen. Birálat alá veszi az
Egyesült-Államok hűtlen és alacsony poli-
tikáját, amely államok arra számítottak,
hogy Kubát Maximo Gomez és Garcia
felkelő vezérek segítségével elfoglalták.

Budapest, május 12. (Saját tud. tud.)
Londonból sürgönyzik: A Washingtonból
érkezett táviratok megegyeznek abban,
hogy a Zöldfoki hajóhad állása ismeretlen.

A »Times«-nek jelentik New-Yorkból:
Washingtonban kételkednek abban, hogy
a Zöldfoki hajóhad tényleg visszatért
Cadixba, bár a Londonban közzétett név-
sor oly hajók neveit tartalmazza, amelyek-
ről tudják, hogy a nevezett hajórajhoz
tartoznak.

KÖZGAZDASÁG.

Román pénzüzetet Nagyváradon.

Megirtuk néhány hóval ezelőtt azt, hogy
Váradon a románok egy pénzüzetet akarnak

létesíteni. A pénzüzetet valóban létesült is, a
részvényesek oly nagy számban jelentkeztek,
hogy az alakuló közgyűlést már tegnap meg is
lehetett tartani.

Az intézetnek, amely »Bihoreanu« nevet
visel, alapító tagjai a következők:

Vulkán József szerkesztő és kiadótulajdonos
Nagyváradon, Zigre Miklós ügyvéd Nagyváradon,
Pakala Tamás esperes Nagyváradon, Román József
ügyvéd Nagyváradon, dr. Pap Coriolán ügyvéd
Nagyváradon, Kóváry Tivadar prépost Nagyváradon,
Mihuti Péter esperes Nagyváradon, G. pap de Baseli
birtokos Illyésfalva, dr. Duma Florián ügyvéd Nagy-
váradon, Ignatu Vasalie birtokos Belényesben, Ci-
ceronescu Sámuel tanár Nagyváradon, Palládi A.
birtokos Fenesen, dr. Lázár Aurél ügyvéd Nagy-
váradon, dr. Csoma Gavrill ügyvéd és birtokos Be-
lényesben, Horváth András presbyter Nagyváradon,
Csoma A. a szilágysomlyói »Silvaniei« román bank
vezérigazgatója, dr. Nichita J. ügyvéd Szilágy-Som-
lyón, Illyés Viktor esperes Keresztúron, Velicia
Mihály ügyvéd Kis-Jenőn, Pántya Péter kereskedő
Nagyváradon, Oncu Miklós az aradi »Viktoria« rom-
mán bank igazgatója, dr. Vapp Jusztin esperes
Tenkén.

A közgyűlésen a részvényesek igen nagy
számban jelentek meg, 117-en vettek részt,
akik 1848 részvényt deponáltak.

A közgyűlés elején az alapítók nevében
dr. Román József üdvözölte a jelenvoltakat s
hangsúlyozta, hogy az intézet csakis **anyag**
és **gazdasági** tekinteteket fogja szemé-
lteni és a **szegény népet segíteni. Minden**
politikától távol, a többi pénzüzetekkel szem-
ben, egyedül a szegény munkás nép érdekeit
fogja szem előtt tartani s ezzel a haza és
annak anyagi érdekét mozdítják elő s ezért
kéri a közönséget, hogy csakis ily szempont-
ból bírálja meg az intézetnek működését.

A sikerült beszéd után a közgyűlés fel-
kérte Román József ügyvédet a gyűlés veze-
tésére, jegyzőül pedig Papp Coriolánt és Hor-
váth Endrét kérték fel.

A közgyűlés azután örömmel vette tudó-
másul, hogy a tervezett két ezer részvény he-
lyett három ezret irtak alá s elfogadták, hogy
az intézet **hatszáz** ezer korona alaptőkével meg-
alakulnak tekintessék.

Azután a közgyűlés minden változtatás
nélkül elfogadta az alapszabályokat, amely szer-
int egy az igazgatóságnak, mint a közgyűlésnek
a jegyzőkönyveit két nyelven: **magyarul és**
románul fogják vezetni.

Majd az alapítók az alapszabályokban fog-
lalt joguknál fogva az első három évre megvá-
lasztották az igazgatóságot a következőképen:
Vulkán József, Zigre Miklós, Román József,
Papp Coriolán, Pántya Péter, Horváth Endre,
Lázár Aurél, Ignát Vazul, Nyír Mózes és Mol-
dován József. A közgyűlés az igazgatóságnak az
alapítók által történt megválasztását helyben-
hagyta.

Ezután titkos szavazattal megválasztották
a felügyelő bizottság tagjait a következőket:
Pakala Tamás, Buna János, dr. Nikita János,
Ciceroneszku Samu és Rájku János.

Majd az alapítóknak megadták a felment-
vényt, akik azután egy a már befizetett 60000
korona alaptőkét mint az összes iratokat át-
adták.

Ezzel a közgyűlés véget ért.

A közgyűlés után az igazgatóság megalá-
kította a tisztikart a következőképen:

Elnök lett: **Vulkán József**, alelnök: **Zigre**
Miklós, igazgató: dr. **Papp Coriolán**.

A közgyűlés után a Zöldfában délben tár-
sas ebéd volt.

Az új pénzüzetet valószínűleg csak aug.
elsajén fog megnyitni.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Gabonatőzsde.

Készáru búzában az irányzat gyenge volt.

Határidők.

	B u d a p e s t, márcz. 12.
Buza őszre	— — — — — 10.96
Buza tavaszra	— — — — — 15.22

Tengeri	— — — — — 6.28
Rozs őszre	— — — — — 2.28
Zab őszre	— — — — — 6.04

Értéktőzsde.

Az irányzat szilárd.

B u d a p e s t, márcz. 12.

Déli vasut	— — — — — 78.—
Rimamurányi	— — — — — 254.—
Magyar jelzalog	— — — — — 254.1/4
Magyar leszámítoló	— — — — — 251.—
Iparbank	— — — — — 107.—
Budapest közuti	— — — — — 355.1/2
Kereskedelmi bank	— — — — — 14.17
Salgótarjáni	— — — — — 612.—
Waggon-kölcsön	— — — — — 244.—
Villamos vasut	— — — — — 275.1/2

B é c s, márcz. 12.

Az irányzat javult.

Osztr. hitel	— — — — — 857.1/4
Magyar hitel	— — — — — 884.1/2
Allamvasut	— — — — — 857.1/4
Birodalmi márka	— — — — — 58.96

Hivatalos árfolyamok

budapesti áru- és értéktőzsdén 1898. márcz. 11-én.

Magyar aranyjárdék 4%	— — — — — 120.50
Magyar koronajárdék	— — — — — 99.—
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	— — — — — 119.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	— — — — — 100.25
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	— — — — — 120.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — — — — 97.50
Italméltási jog megváltási kötvény	— — — — — 100.55
Horvát-sziavon föld tehermentesítés kötvény	— — — — — 97.75
Magyar nyeresemény sorsjegy-kölcsön	— — — — — 160.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	— — — — — 139.75
Osztrák járadék papírban	— — — — — 101.75
Osztrák járadék zsebben	— — — — — 101.75
Osztrák járadék aranyban	— — — — — 121.—
Osztrák korona járadék	— — — — — 101.75
1860. Osztrák államsorsjegyek	— — — — — 913.—
Osztrák magyar bank részvény	— — — — — 913.—
Magyar hitelbank részvény	— — — — — 384.75
Osztrák hitelintézet részvény	— — — — — 357.50
Páris vista	— — — — — 356.40
20 márkás arany	— — — — — 955.—
Német birodalmi márka	— — — — — 58.90
London viste	— — — — — 120.90
Páris vista	— — — — — 47.70
20 márkás arany	— — — — — 11.78

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Evadberlet 8. szám. Kishberlet 8. szám.
Páros. Páros.

Ma pénteken, 1898. május 13-án
a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:

Itt először:

Katonadolog.

Bohózat 3 felvonásban. Irták: Sylvane és Gascogne.

Személyek:

Lestamboudois, közjegyző	— — — — — Nyárai Antal.
Laurence, a felesége	— — — — — Laczkó Aranka.
Geneviève, Laurence leánya	— — — — — Baróthy Irma.
Manilon, első segéd a közjegyzőnél	— — — — — Rózsahegy Kálmán.
Marinette, táncosnő	— — — — — Marosi Adél.
Cazaubon asszony	— — — — — Váradyné.
Lagriffoul, ezredes a 175. gyalog- ezredben	— — — — — Vendrei Ferencz.
Ezredorvos	— — — — — Heltai N.
Kapitány	— — — — — Hornyánszky L.
La Feuillette, hadnagy	— — — — — Odry Arpád.
Trimart, baka	— — — — — Leövey Leo.

Helyárak mint rendszeren.

Kezdeté fél 8, vége 10 óra után.

Holnap, szombaton, 1898. május 14-én berlet-
folyamban.

Másodszor:

Katonadolog.

Bohózat 3 felvonásban.

A szerkesztőnőrt felelős:

Dr. VUCSKISGYULA.

LINIMENT. CAPSICI COMP.

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller.

Ez az élelmes kitérés, fájdalomcsillapító
bedörögés bevitelénél, — mely minden
gyógyászattalban használatban van, — mindig
a „Horgony” jegyre bírának egyezni.

4910. sz./1898. tkv.

Árverési hirdetmény.

A nagyváradai kir. törvényszék mint tkvi hatóság Szokoly Tamás ügyvéd által képviselt Bihar-mezőkeresztési takarékpénztár részv.-társaság végrehajtónak Berey Károly n.-kerei lakos végrehajtást szenvedő elleni végrehajtási ügyében, tekintettel arra, hogy utó-ajánló Mersány Elek hitelesített beadványban 10%-ot meghaladó utó-ajánlatot tett, a nevezett végrehajtató 170 frt tőke, ennek 1897 évi július hó 22-ik napjától járó 5% kamatai, 3 frt 95 kr óvási; 1/3% váltódíj, 13 frt 85 kr. perbeli, 10 frt 95 kr már megállapított végrehajtási és az árverés kérésért jelenleg 11 frt 05 krban megállapított és a még felmerülő költségekből álló követelése kielégítése céljából a nagy-kereki 89. sz. tjkvben A. II. 1-5. r. sz. 375. 513. 628. 605. és 899 hrsz. alatt foglalt ingatlanból ugyancsak nevezett végrehajtást szenvedett Berey Károly nevében álló 1/2 részre 424 frt becsértékben a végrehajtási árverést az 1881. évi LX. törvények 146. §-a alapján elrendeli és annak foganatosítására határidőül: **1898 évi június hó 11-ik napjának d. u. 3 óráját** Nagy-Kereki község közházához ezennel kitézi.

Kikiáltási árként a megállapított becsár szolgál és pedig: az I. alatti ingatlan 693 frt, a II. alatti ingatlanra nézve 424 frt, azonban az árverésre kitétt ingatlanok szükség esetén ezen árakon alul is el fognak adatni.

A vételár 3 egyenlő részletben fizetendő és pedig: az első részlet az árverés napjától számítandó 30 nap alatt, a második ugyanazon naptól számítandó 60 nap alatt, s a harmadik ugyanazon naptól számítandó 90 nap alatt, minden egyes vételári részlet után az árverés napjától számítandó 5% kamatokkal együtt.

A bánatpénz az utolsó részletbe fog beadatni.

Az árverési hirdetmény kibocsátásával egyidejűleg megállapított árverési feltételek a hivatalos órák alatt ezen kir. törvényszék mint tkvi hatóságnál és Nagy-Kereki község előjáróságánál tekinthetők meg.

Az árverési hirdetmény egy példánya a bíróság hirdetményi táblájára kifüggesztetni, továbbá kifüggesztés végett, s az árverési feltételek megtekintés végett egy példányban Nagy-Kereki község előjáróságának, továbbá az árverési hirdetmény egy példánya a szomszédos községekben leendő azonnali szabályszerű körözés végett a N.-várad vidéki kir. járásbírósnak megküldetni, s végre az árverési hirdetmény kivonata egyik helyilapban egyszeri közzététel végett végrehajtató ügyvédjének kiadatni rendeltetik.

Nagyváradai kir. törvényszék mint tkvi hatóság, 1898. ápril 18-án.

Olasz Gyula törvényszéki bíró távollétében.

Kiss András,
kir. törvényszéki bíró.

Jelzálogkölcson

filoxera által elpusztított szőlők ujonni befásítására 5 1/4%, termő szőlőkre 5%, városi és nagyközségbeli házakra 5 és 6%-ra.

Földbirtokra:

65 évi törlesztésre	4 3/4%
63 1/2 " " " "	4 1/4%
50 évi törlesztésre	5%
30-40 évi törlesztésre	6%
20-30 évi törlesztésre	7% mellett

ajánl és felvilágosítást nyújt 20 kr. válsz bélyeg ellenében

Horváth Ede,
Pilis-Csabán.

64 5-12

14440. sz./1897. tkv.

Árverési hirdetmény.

A nagyváradai kir. törvényszék mint tkvi hatóság által Zajzo Lujz végrehajtónak, Lovas Bálintné, Antal Juliánna és Antal Péterné Venyicze Mária végrehajtást szenvedő elleni 60 frt tőke s járuléka iránti végrehajtási ügyében, végrehajtást szenvedő tulajdonául felvett ezen tkvi hatóság területén fekvő s a m.-kereszt. 83. sz. tjkvben foglalt A. I. 1053. 3806. 1890. 1105/b. 1759/a. 3885/a. hrsz. és + 1 tksz. a. ingatlanokra a kért végrehajtási árverés az 1881. LX. t. 146. §-a értelmében elrendeltetik s foganatosítására határidőül:

1898 évi május hó 31-ik napjának délutáni 3 órája Bihar-Mező-Keresztes község házába kitézetik.

Kikiáltási ár 578 frt — kr. azonban az árverésre kitézett ingatlan szükség esetén ezen áron alul is el fog adatni.

Venni szándékozók bánatpénzül a kikiáltási ár 10%-át vagyis 57 frt 80 krt tartoznak készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban letenni.

A vételár 3 részletben fizetendő és pedig az első részlet az árverés napjától számított 15 nap alatt, a második részlet ugyanazon naptól számított 1 hónap alatt, a harmadik részlet ugyanazon naptól számított 2 hónap alatt, minden egyes vételári részlet után az árverés napjától a fizetés napjáig 5%-os kamati fizetendő.

Ezen árverés feltételei, a hivatalos órák alatt a telekkönyvi hatóságnál és B.-M.-Keresztes község előjáróságánál megtekintethetők.

Nagyváradai kir. tvszék mint tkvi hatóságnál 1898 évi márczius hó 1-én.

Olasz,
kir. tvszéki bíró.

171 1-1

Van szerencsém a nagyérdemű közönséget tisztelettel értesíteni, hogy a

FÉLIX-FÜRDŐT

a magyar-pécskai Dankó Kálmán cigány zenekara közreműködése mellett

vasárnap május hó 15-én

esős idő esetén is

táncmulatsággal megnyitom.

Az elegánsul berendezett lakószobák, kád- és tükörfürdők, séta-utak, továbbá a Félix-fürdő elismert jó konyhája és pinczéje készen várja a legkülönbözőbb igényű vendégeket.

Gyors és pontos kiszolgálás, mérsékelt ár által igyekezni fogok t. vendégeimet teljesen kielégíteni

Kiváló tisztelettel

Kernáts János,

bérlő.

172 1-2